Tien aandachtspunten bij de Kamerbrief Landbouw en Stikstof

Vrijdag 26 juni verscheen de langverwachte Kamerbrief over de samenhangende aanpak Landbouw en Stikstof. Een brief waar landbouwbreed met grote zorg op gewacht is. POV is blij dat de Minister erkent dat de varkenshouderij al grote stappen heeft gezet en verdere stappen samen worden uitgewerkt. Maar tegelijkertijd is er ook enorme zorg over de vergunningverlening, stapeling van eisen en plafonds, en perspectief in de aangewezen zones. Economie en verdienmodellen moeten samen op lopen met duurzaamheidsambities, evenals sociaal en maatschappelijke impact.

1. Vergunningverlening MOET los!

De Kamerbrief geeft opnieuw geen garanties voor vergunningen. **De afspraak was reduceren EN vergunningverlening lostrekken**. De overheid komt haar afspraken en verantwoordelijkheden niet na, hier moet snel actie op komen. Het is cruciaal dat de vergunningverlening op gang komt, zodat nieuwe emissiearme stallen kunnen worden gerealiseerd. En dat er passend flankerend beleid komt voor verouderde stallen. Alleen dan kunnen ondernemers investeren in verdere verduurzaming en een lagere stikstofuitstoot.

2. KDW en valse hoop op RKO

Hoewel de Kritische Depositiewaarde (KDW) uit de wet zou verdwijnen – die toezegging is gedaan door de overheid - blijft deze in de praktijk nog steeds een rol spelen bij de vergunningverlening. Daarnaast wordt gesproken over een Rekenkundige Ondergrens (RKO). Echter, de besluitvorming hierover wordt wederom vooruitgeschoven. **Dat is buitengewoon teleurstellend, omdat juist een snelle invoering van de RKO essentieel is voor de legalisatie van PAS-melders, het bieden van perspectief aan interimmers en het weer op gang brengen van de vergunningverlening en bedrijfsontwikkeling.** Deze groepen zijn buiten hun schuld, door overheidsfalen, in de problemen geraakt. De overheid treuzelt nu al zeven(!) jaar met het herstellen van deze fout.

3. Gigantisch veel zones zonder perspectief

De aanwijzing van gebieden en zones zijn ronduit zorgelijk! **Deze zijn veel te ruim en gaan veel verder dan alleen stikstofgevoelige natuur.** Het is ook maar de vraag of je met deze zones, de natuur in stand gaat houden of verbeterd. Ook de tot stand koming van en monitoring op NDA's roepen nog veel vragen op. Voor ondernemers in de zones is onvoldoende duidelijk wat er straks van hen wordt verwacht, welke maatregelen nodig zijn en hoe de overheid hen daarbij gaat ondersteunen. Voor varkenshouders die binnen een aangewezen zone liggen, blijft de onzekerheid daardoor bestaan. Voor intensieve veehouderijbedrijven wordt gekeken naar het resterende reductiepotentieel. De POV is hierover in gesprek met het Rijk en de provincies. Daarbij blijft de boodschap helder: de varkenshouderij heeft de afgelopen jaren al veel geleverd, het laaghangend fruit is geplukt. Verdere stappen zijn daardoor moeilijk.

4. Afroming varkensrechten NO GO

Afroming wordt als instrument ingezet, ook voor de varkenshouderij wordt dit genoemd. Voor het al dan niet instellen van een afroming op varkensrechten wordt gekeken wordt naar de CBS rapportage in augustus 2026. Deze rapportage loopt echter achter op de feitelijke dieraantallen, wegens de rekensystematiek. Hierdoor zal de LBV(+) nog niet geheel zichtbaar zijn in deze rapportage. Met gebruik van andere databronnen en combinaties kunnen we aantonen dat we onder WEL het plafond blijven. **Voor varkenshouderij is afroming een NO GO.**

5. De varkenshouderij heeft al fors geleverd

De varkenshouderij heeft al een forse bijdrage geleverd aan de reductie van ammoniak, door technische innovatie, investeringen in emissiearme stalsystemen én krimp van de sector. Het laaghangende fruit is daarmee geplukt. **De ruimte voor verdere reductie is beperkt en vraagt om een realistische aanpak en maatwerk voor de varkenshouderij**. De minister kondigt aan dat de verdere uitwerking later dit jaar volgt. Wij roepen de Minister op om dit SAMEN te doen.

6. Integrale aanpak JA! Maar Hoe?

Positief is dat eindelijk benoemd wordt dat een integrale aanpak nodig is. Voor varkenshouderij gaat het daarbij vooral integraal beleid op gebied van stikstof, klimaat en dierwaardigheid. Echter er wordt in de brief geen aandacht besteed aan het hoe. Dat vraagt snel verdere uitwerking.

7. Registratie en monitoring is niet op orde

Registratie en monitoring is cruciaal. Echter deze is niet op orde! **Er wordt continu gerekend met oude data en stikstofregistratie is niet transparant.** De referentie is niet helder en verwerking van actuele informatie is een black box. Provincies hebben de cijfers ook niet op orde. We vragen hier al lang aandacht voor. Daarnaast zal het Ministerie ook vertrouwen moeten geven dat maatregelen en regelgeving teruggetrokken worden wanneer blijkt dat doelen gehaald worden.

8. Doelsturing is NIET stapelen van plafonds en eisen

Doelsturing kent vele uitleg. Doelsturing is ooit bedoeld om heldere doelen mee te geven aan ondernemers, en ruimte te geven aan vakmanschap en ondernemerschap. Doelsturing bestaat wat ons betreft uit drie pijlers:

1. Een robuust forfaitair systeem (RAV/ nieuwe NEN systematiek)
2. Mineralen balans
3. Sensoren en meten

En combinaties van bovenstaande drie lijnen, zoals een mineralenbalans met periodiek metingen. Het is aan een ondernemer daar de best passende keuzes in te maken, op basis van de ligging van het bedrijf, de keten waarbinnen geleverd wordt en de bedrijfsmogelijkheden.

Doelsturing koppelen aan bedrijfsplafonds of bedrijfsnormen is wat ons betreft niet aan de orde. Het is een opeenstapeling aan beperkingen: varkensrechten, vergunningen, en dan ook nog plafonds en normen? Het is niet rechtvaardig om individuele boeren verantwoordelijk te maken voor natuurherstel. Doelen moeten sectorbreed gemaakt worden, met ruimte daarbinnen voor bedrijven. Daarnaast kunnen gebiedsgericht doelen gesteld worden afhankelijk van kwetsbaarheid van gebieden. Met uiteraard passend en faciliterend beleid.

9. Goede locaties behouden

Om het trappetje van Remkes daadwerkelijk te kunnen uitvoeren is er extra aandacht nodig voor verplaatsing en innovatie. Afgelopen jaren vragen wij aandacht voor behoud van goede locaties. Door sanering verdwijnen mooie duurzame locaties en daardoor wordt ontwikkelperspectief voor de sector ontnomen**. Om te kunnen innoveren en verplaatsen zijn goede locaties nodig. Er is een publiek-private makelaarsfunctie nodig om goede locaties te behouden.** Anders is de ontwikkelroute 'verplaatsing' voor veehouders in zone een loze belofte.

10. Kennis ontbreekt

Het stikstofdossier is een ingewikkeld dossier. Kennis lijkt te ontbreken in Den Haag. Wij roepen dan ook met klem op een goed expertteam samen te stellen met experts uit het brede wetenschappelijke speelveld. Zo wordt bijvoorbeeld extensieve vormen van landbouw als emissiearm bestempeld. Terwijl juist hightech gesloten systemen de meest efficiënte en emissiearme manieren van landbouw zijn. En dit is maar een voorbeeld, er zijn nog veel meer lacunes in kennis te benoemen.

De plannen nu gaan veelal weer over extensiveren en stoppen. **Economie en verdienmodellen moeten samen op lopen met duurzaamheidsambities**, anders blijft perspectief voor boeren uit! En is de sociaal maatschappelijke impact enorm groot. Denk aan ontwrichting van het platteland en hoge voedselprijzen.

Uitsluitend varen op het ambtenarenapparaat en een smalle kennisbasis van wetenschap, leidt tot een modellenwerkelijkheid en foute beleidskeuzes. Desastreus voor voedselzekerheid en -veiligheid, en geen oplossing voor herstel en behoud van natuur.

Meer informatie: Linda Verriet (voorzitter), lverriet@pov.nl